

PE TEME DE EDUCATIE (XXI) - EDUCAȚIA PERMANENTĂ

Am socotit necesar sa ne oprim, la acest inceput de an, asupra unei importante probleme de educatie, tot mai frecvent abordata in literatura de specialitate, fiind de real interes si pentru comunitatea romaneasca din Canada. Este vorba despre educatia permanenta, adica despre faptul ca fiecare om invata in tot cursul vietii. □Tuta vita schola est□ (□Toata viata este o scoala□), spunea marele pedagog ceh Jan Amos Comenius (1592 □ 1670), intemeietorul didacticii si al sistemului de invatamant pe clase și lectii. Prin precizarile facute de cercetarea pedagogica, educatia permanenta apare, inasa, ca □una dintre achizițiile fundamentale ale ultimelor decenii□ (Prof.univ.dr. Emil Paun, Reflectii teoretice, in Revista de pedagogie, nr.3/1993).

Copilul invata, este adevarat, de la nastere de la parintii lui, de la bunici, de la toti cei care-l inconjoara, merge apoi la gradinita, la scoala, tanarul poate urma si invatamantul superior, poate face masteratul, doctoratul, diferite cursuri de specializare, pornind de la trunchiul comun de discipline stiintifice abordat și absolvit in universitate sau in colegiu. Tanarul apoi adultul vine in contact cu institutii cultural-stiintifice, artistice, cu mijloacele mass-media, formatia sa, ca specialist si ca om, ca membru al unei comunitati, al societatii, fiind influentata la aceste niveluri, altele decat scoala. Dar influentele primite in formarea omului pentru viata nu se limiteaza la ceea ce am aratat pana acum. Copilul, inca de la o varsta frageda, apoi tanarul, adultul, varstnicul, invata de la natura, de la oamenii cu care vine in contact, fie și intamplator, pentru scurt timp, de la vecini, de la intregul anturaj, din ambienta sociala, in mod spontan. Putem spune ca fiecare invata de la fiecare, parintii pot invata de la copiii lor,

educatorii de la invataceii lor. A propoz de aceasta ultima afirmatie, imi amintesc cu piosenie de unul dintre venerabilii mei profesori de limba romana din liceu, dascal de exceptie si fire energica si dreapta totodata, care, la intalnirile de promotie de dupa absolvire, ne spunea cu hotarare: □Baieti, in activitatea mea de la catedra, nu mi-a fost niciodata teama de inspectori, nu mi-a fost teama de director, dar mi-a fost teama de elevi, cei mai corecti judecatori ai profesorului. De aceea nu mi-am permis sa intru vreodata in clasa fara sa ma fi pregatit, fara sa fi gandit lectia□.

Am privit pana aici educatia permanenta prin dimensiunea ei temporala, adica pe toata durata vietii fiecarui individ. Tot ce s-a spus este adevarat, dar incomplet fiindca educatia permanenta are]i o dimensiune spa\iala. □Conceptul de educatie permanenta inglobeaza, asa cum afirma J.Thomas citat de E.Paun (□Reflectii teoretice□), toate aspectele si dimensiunile actului educativ, iar intregul care rezulta este mai mult decat suma partilor. Educatia permanenta nu este nici un sistem, nici un domeniu educativ (precum educatia intelectuala, educatia morala, educatia estetica etc. n.n.); ea este principiul pe care se bazeaza organizarea globala a sistemului educational□. (E. Paun, idem).

Educatia primita in scoala ramane de baza, pana se va ajunge la stabilirea unor continuturi si a unor forme de organizare potrivit cerintelor moderne ale educatiei permanente. Aceasta educatie asigurata prin scoala este formala, adica se bazeaza pe legi, regulamente si alte acte normative si se desfasoara in institutii de invatamant.Educatia care se realizeaza de catre alte institutii, asociatii, firme etc., asa cum am vazut mai sus, desi institutionalizata, nu se bazeaza pe norme obligatorii pentru beneficiari, acestia primind influentele in raport cu pregatirea, cu structura personalitatii si cu dorinta fiecaruia. Avem de a face acum cu educatia nonformala. Raman infuentele primite nesistematic, intamplator, spontan □ de la strada, din mediul inconjurator, adesea din surse neidentificate, neconstientizate. Astfel de influente se constituie in educatia informala care nu trebuie sa fie cu totul ignorata, multe idei, invataminte, puncte de sprijin pentru activitatea si orientarea noastra, putand fi retinute si de aici.

Educatia permanenta apare, asadar, ca un fenomen complex, putand fi:

- formala, nonformala si informala;
- scolara, extrascolara si postscolara;
- institutionalizata si neinstitutionalizata;
- directa si indirecta;

- explicita si implicita;
- pozitiva si negativa (prin ceea ce nu trebuie urmat);
- profilactica si terapeutica (sau proiectiva si corectiva).

(dupa Prof. univ.dr. Tiberiu Popescu, Permanenta educatiei permanente □ □n Revista de pedagogie nr.3/1993). Legat de educatia permanenta, s-a constituit pedagogia pentru adulti. Acestia, adultii,contrar unor pareri mai vechi, pot sa invete. Este adevarat, capacitatea de invatare se reduce progresiv cu varsta, dar o serie de aspecte ale invatarii se realizeaza mai bine (E.Paun,ibidem). O conditie importanta o constituie motivatia invatarii.

In Romania exista o traditie a institutiilor prin care se realizeaza educatia permanenta si, implicit, educatia adultilor. Se poate cita opera sociologica]i de pedagogie sociala a lui Spiru Haret din timpul ministeriatului sau la Instructiunea Publica - cercurile culturale pentru invatatori, camine culturale, cooperative]i banci populare pentru sateni. Se pot cita, de asemenea, institutiile create de Dimitrie Gusti, universitatile populare dupa modelul celei de la Valenii de Munte, infiintata si condusa de Nicolae Iorga. Bisericile, pe langa educatia religioasa, realizeaza concordia, coeziunea comunitatilor de credinciosi, mai ales in diaspora.

Asa cum spuneam la inceput, practici]i efecte ale educatiei permanente sunt evidente si in randurile comunitatii romanesti din Canada. Se stie, de pilda, ca\i adul\i si varstnici au invatat limba engleza la cursurile organizate gratuit in tara noastr` de adoptie. Se stie ca multi parinti, stabiliti definitiv in Canada, alaturi de copiii lor, profesionisti de marc` in diferite domenii, au invatat de la acestia sa lucreze la calculator corespondand prin E-mail, citind presa din tara si nu numai sau folosind website-ul pentru consultarea unor materiale. Se stie ca marea majoritate a romanilor de aici participa la spectacolele echipelor romanesti de teatru, la concertele corurilor romanesti si la alte manifestari cultural-artistice ale comunitatilor romanesti din diferite orase canadiene sau asculta emisiunile de radio, vizioneaza programele TV si citesc publicatiile in limba romana. Dar nu trebuie sa intelegem ca membrii comunitatii romanesti frecventeaza numai manifestarile care se desfasoara □n limba romana, ci, adoptand, alaturi de toti cetatenii Canadei, principiul multiculturalismului, ei apreciaza tot ce este valoros si frumos, participand cu interes si multa receptivitate la numeroase alte spectacole, concerte, conferinte, expozitii etc. Multi tineri romani urmeaza diferite cursuri si sustin examene de atestare, de promovare profesionala sau de respecializare, sunt membri ai diferitelor asociatii profesionale -

stiintifice, tehnice, medicale, artistice etc., iar ca tineri parinti sau viitori parinti participa la cursurile organizate pentru ei si primesc indrumari prin coresponden\a.

Problematika educatiei permanente, vasta, nu se poate epuiza nici macar prin enumerare intr-un articol care nu poate depasi o anumita intindere, asa incat credem ca vom mai reveni asupra acestei teme, asteptand intrebarile si sugestiile dumneavoastra, stimati cititori.

Pana atunci, sa reflectam cu totii, in legatura cu tema noastra, asupra acestor minunate versuri din folclorul norvegian:

Invata de la apa sa ai statornic drum.
Invata de la flacari ca toate-s numai scrum.
Invata de la umbra sa treci si sa veghezi.
De la stanca-nvata cum neclintit sa sezi.
Invata de la soare cum trebuie s-apui.
Invata de la vantul ce-adie pe poteci
Cum trebuie prin lume de lini]tit sa treci.
Invata de la toate, ca toate-ti sunt surori,
Cum treci frumos prin viata, cum e frumos sa mori.
Invata de la vierme ca nimeni nu-i uitat.
Invata de la nufar sa fii mereu curat.
Invata de la flacari ce-avem de ars in noi.
Invata de la ape sa nu dai inapoi.
Invata de la umbra sa fii smerit ca ea.
Invata de la stanca sa-nduri furtuna grea.
Invata de la soare ca vremea sa-ti cunosti.
Invata de la stele ca-n cer sunt multe osti.
Invatade la greier, cand singur e]ti, sa canti.
Invata de la luna sa nu te inspaimanti.
Invata de la vulturi cand umerii ti-s grei
Si du-te la furnica si vezi povara ei.
Invata de la floare sa fii gingas ca ea.
Invata de la miel sa ai blandetea sa.
Invata de la pasari sa fii mereu in zbor.
Invata de la toate ca totu-i trecator.
Ia seama, fiu al jertfei, prin lumea-n care treci
Sa-nveti din tot ce piere cum sa traiesti □n veci.

Prof. Silvestru Moraru 1/19/2004

http://www.observatorul.com/articles_main.asp?action=articleviewdetail&ID=1012